

**Rasanpassad avelsstrategi**

# RAS



**Schipperke**

## Innehållsförteckning

Avelspolicy för schipperke.....	3
Historia / utveckling .....	4
Nuläge .....	6
Effektiv avelsbas .....	6
Kullstorlek.....	6
Utställningar .....	6
Prov .....	6
MH .....	6
Försäkringsstatistik.....	6
Enkätundersökning.....	6
Målsättningar.....	7
Genetisk variation .....	7
Hanhundsanvändning .....	7
Hälsa.....	7
Funktion och mentalitet.....	8
Exteriör.....	9
Reproduktion.....	9
Sammanfattning .....	9

## Avelspolicy för schipperke

Svenska Schipperke Ringens övergripande mål är att väcka intresse för och främja avel av mentalt och fysiskt sunda samt exteriört fullgoda schipperke samt att dessutom bevara rasens specifika egenskaper som vakt- och sällskapshund i enlighet med rasstandarderna för schipperke.

Rasens utveckling grundas på uppfödarnas val av avelsdjur samt på den användning som dessa får. Ärftlig variation är en förutsättning för rasens möjlighet att fortleva. Därför skall aveln vara målinriktad, långsiktig och hållbar. Med hållbar menas att den inte leder till brister avseende hälsa, mentalitet eller funktion eller tömmer rasen på genetisk variation.

Svenska Schipperke Ringen ansvarar i samarbete med Svenska Gårds- och Vallhundklubben samt Svenska Kennelklubben för schipperke och dess utveckling i Sverige.

Avel och uppfödning skall också ske i överensstämmelse med djurskyddslagstiftningen och Svenska Kennelklubbens grundregler.

För en fortsatt positiv utveckling har Svenska Schipperke Ringen utarbetat riktlinjer som stöd för avelsarbetet av schipperke med följande prioriteringar:

- **Ökad genetisk variation och minskad inavelsgrad**
- **En bibehållen god hälsa som möjliggör ett långt liv utan hälsostörningar**
- **Bibehålla den rastypiska mentaliteten – där vaktegenskaper, reserverad hållning gentemot främlingar, energi, samarbetsvilja och obändig nyfikenhet skall ligga till grund.**
- **Funktionell exteriör med adekvat konstitution för sitt ändamål som vakt- och sällskapshund. Motverka exteriöra ytterligheter genom att till avel välja individer som har god överensstämmelse med rasens standard.**
- **Bibehålla rasens mycket goda reproduktionsförmåga (genitalia, parning, dräktighet, valpning och omhändertagande av valpar).**

## Historia / utveckling

Någon exakt dokumentation av rasens historia finns inte. Man vet dock att schipperken härstammar från Belgien och Flandern, i huvudsak från områdena kring Antwerpen och Brabant. Rasen omnämndes så tidigt som på 1400-talet, då munken Wencelas bl.a. skrev att handelsmännen i Bryssel hade svanslösa hundar i husen. Enligt hans beskrivning kan dessa inte ha varit annat än schipperkehundar.

Den allmänt kända rashistorien går tillbaka till 1690-talet, då skomakare från S:t Cery-kvarteren i Bryssel på söndagarna samlades på la Grande Place (Stora torget) för konkurrensbedömning. Bedömningen gällde inte exteriör skönhet utan formen och putsen på hundarnas utsirade mässingshalsband. Dessa halsband bars endast på söndagarna och var utformade så att de skulle slita så lite som möjligt på den karaktäristiska manen och kragen.

I början av 1800-talet och fram till omkring år 1880 var schipperken i stort sett den enda förekommande hunden hos gemene man i Belgiens centrala delar. År 1883 skrevs den första belgiska stamboken *Livre des Origines Saint-Hubert (LOSH)*, där schipperkerasen registrerades som: ”korthårig terrier med upprättstående öron, svanslös, en flamländsk ras, schipperke”. År 1882 ställdes den första schipperken ut på en utställning, där själva hunden bedömdes. Tre år senare såg drottning Marie-Henriette av Belgien schipperke på en utställning och blev så förtjust i rasen att hon införskaffade den vinnande schipperken. Detta gav rasens popularitet ett stort uppsving och schipperken blev något av en modehund. Dessförinnan var schipperken en hund enbart för de lägre klasserna i samhället.

Under kommande år sjönk schipperkens popularitet successivt och belgarna hade ringa eller inget intresse alls för sin lilla svarta nationalras. Däremot fanns det ett alltmer ökat intresse för rasen på andra sidan kanalen, i England. Belgiska schipperke exporterades i stora antal och detta höll på att utarma rasen totalt. Exporten pågick fram till slutet av 1880-talet, då belgarna fick upp ögonen för vad som höll på att hända. En grupp rasentusiaster samlades för att tillvarata intresset för den lilla belgiska rasen. En rasklubb bildades och rasens första officiella standard fastställdes år 1888.

Ursprunget till namnet schipperke har ofta varit ett kontroversiellt ämne. Ordet är flamländskt och översätts med ”liten skeppare” eller ”båtsman” (”schip” = båt, ändelsen -ke anger diminutiv). Andra hävdar dock att ordets ursprung återfinns i dialekten runt staden Leuven, där schipperke uttydes som ”scheper”, vilket betyder vallhund. Härav namnet schipperke, som alltså skall stå för ”liten vallhund”. Oavsett bakgrunden till dessa åsikter, kan man nog lugnt konstatera att ordet schipperke har fått stå för såväl liten vallare som liten skeppshund och att båda epiteten nog äger sin riktighet.

Namnet schipperke är inte ett namn som brysselborna själva använde på schipperken utan de kallade den för spits eller spitske. Ett annat namn var Moorke, uttytt ”litet svart djur”.

Det anses att schipperken är en släkting till den numera utdöda rasen leuvenaar som hade funnits i århundraden runt staden Leuven i provinsen Brabant. Dessa svarta, vargliknande vallhundar fanns i flera olika storlekar. De ägdes vanligen av enkelt folk som använde dem till sysslor som passade deras storlek. De största var vallhundar från vilka våra moderna belgiska vallhundar härstammar. De minsta var gässvallare, råttfångare och gårdvar. Dessa sistnämnda blev schipperkens stamfäder.

Schipperken har således ett mångsidigt förflutet: gårdvar, råttfångare och gässvallare hos folket på landsbygden; vakt- och råtthund hos båtfolket; vakt- och sällskapshund hos städernas befolkning. Denna lilla svarta, intelligenta hund, som är reserverad mot främlingar

men så öppen och trogen mot sin familj, lever också idag väl upp till de krav och arbetsuppgifter som den ursprungligen hade.

Schipperke-rasen introducerades i England och USA på 1880-talet och har haft en stadig utveckling och popularitet under årens lopp. Schipperken finns också i andra världsdelar såsom Australien och Afrika, där speciellt Sydafrika haft en stor och för rasen betydelsefull avel. Därutöver är schipperke en mycket ovanlig ras och där den finns, är den inte särskilt vanligt förekommande.

Till Sverige kom schipperken runt 1917 men någon avel i större utsträckning förekom inte. På 1950-talet tog man nya tag och importerade hundar från England, varifrån nya importer huvudsakligen kommit fram tills slopandet av karantänstvånget gentemot Europa (1992). Därefter har schipperke importerats från många länder såsom Frankrike, Belgien, Nederländerna, Tyskland, USA, Kanada, Australien och Sydafrika. Ett utbyte mellan de nordiska länderna har också intensifierats efter upphävandet av karantänstvånget gentemot våra nordiska grannar.

1975 bildades den svenska rasklubben och rasen har alltsedan dess åtnjutit en ganska jämn popularitet i Sverige med registreringssiffror som sakta har stigit och har de senaste 15 åren hållit sig runt eller strax under 100 valpar per år.

Svenska Schipperke Ringen ger ut en medlemstidskrift med 4 nr/år, anordnar medlemsträffar och uppfödarträffar samt en officiell specialutställning per år. Per 31 december 2003 var medlemsantalet ca 350.

## Nuläge

De senaste 15 åren (1989 – 2003) har vi registrerat 1.524 hundar. Uppskattad total population ca 1300.

### Effektiv avelsbas

Enligt Genetica är den tillgängliga basen idag 233, men använd endast 44. Som en jämförelse kan nämnas att avelsbasen för 10 år sedan var oacceptabelt låg med åtföljande hög inavelsgrad. Den tillgängliga effektiva avelsbasen har således förbättrats högst väsentligt.

### Kullstorlek

Senaste 10 åren har storleken på kullarna varierat mellan 3.1 till 4.0 valpar per kull med ett genomsnitt av 3.5 valpar/kull.

### Utställningar

Antal utställda hundar på officiella utställningar: ca 12.5% av populationen i Sverige.

Officiella resultat 2001, 2002 och 2003:

2001 deltog 136 schipperke i utställningar

2002 deltog 147 schipperke i utställningar (varav 82 samma som 2001)

2003 deltog 149 schipperke i utställningar (varav 78 samma som 2002)

### Prov

Schipperke har med viss framgång deltagit i lydnadsprov, bruksprov och agilitytävlingar med tanke på att det för närvarande är relativt få utövare. En schipperke är utbildad räddningshund och ytterligare en genomgår utbildning för närvarande. Den frivilliga inrapporteringen av uppnådda resultat på olika prov och tävlingar är tyvärr dålig, varför det för närvarande är osäkert hur många schipperke som deltar i prov eller tävlar.

### MH

En MH-kommitté har bildats inom rasklubben som har till uppgift att främja intresset för att mentalbeskriva våra hundar. MH-kommittén ordnar också dagar för mentalbeskrivning av endast schipperke på berörda brukshundklubbar. För närvarande har minst 30 schipperke genomgått MH och vi har fått ett spindeldiagram baserat på de hundar som hitintills har mentalbeskrivits. Diagrammet publicerades i Schipperke-Nytt nr 1/2004.

### Försäkringsstatistik

Schipperke tillhör idag rasgrupp 4 i Agrias premiegruppsindelning. Rasen flyttades från grupp 2 till grupp 4 år 2003. Ändringen ter sig en aning oförståelig för rasklubben. I samband med utskick av enkät angående rasens hälsostatus till samtliga schipperkeägare i landet har rasklubben också begärt in uppgifter från försäkringsbolagen angående ersättningar för schipperke.

### Enkätundersökning

Hösten 2003 sändes en hälsoenkät till ägarna till 400 hundar. Uppgifterna hämtades dels från Svenska Schipperke Ringens medlemsregister och dels från SKK:s ägarregister. Svarefrekvensen på enkäten blev 65%. Förslag till enkätfrågor redovisades på en uppfödarträff och det preliminära resultatet av enkäten redovisades på en senare uppfödarträff. Enkäten skall följas upp med i stort sett samma frågor vart tionde år.

# Målsättningar

## **Genetisk variation**

Det är av mycket stor vikt att bibehålla och även öka rasens genetiska variation. Ett målinriktat arbete för att sänka inavelsgraden inom rasen har pågått under senare år och har hittills givit positiva effekter. Att sänka inavelsgraden och ytterligare bredda avelsbasen är av vikt för rasen.

Hög inavelsgrad innebär dubblering av gener, dvs ökad homozygoti. Dubblering av gener medför att genetisk variation förloras. Även gener med negativ inverkan dubbleras, vilket kan ses som ökning av defekter av recessiv typ. Genetisk variation är nödvändig för att rasen ska kunna motstå sjukdomar och leva upp till avelspolicyns ambitioner om en tryggad framtid.

Närmare släktskapsavel än kusinparning (motsvarande max. 6,25% inavelsgrad) rekommenderas ej. Att upprepa en redan gjord parningskombination rekommenderas ej utan särskilda skäl.

## **Hanhundsanvändning**

Ett sätt att informera uppfödare och hanhundsägare om deras inflytande i aveln är att studera s.k. "farfarskurvor". Dessa speglar hur många barnbarn hunden (farfar) har. En hanhund kan ha många avkommor, men om dessa används i liten omfattning, kan den hanhundens inflytande i aveln på sikt bli relativt begränsad. Det omvända kan inträffa om en hane har relativt få avkommor som istället används flitigt. Farfarskurvor redovisas oftast i form av kurvor eller stapeldiagram. Avelskommittén är behjälplig med att ta fram dessa farfarskurvor om önskemål finns.

## **Målsättning**

- att sträva mot så obesläktade parningskombinationer som möjligt
- att sträva mot att ej upprepa redan gjorda parningskombinationer
- att verkligen utnyttja den effektiva avelsbas som faktiskt finns i rasen
- att sänka inavelsgraden

## **Hälsa**

Schipperken ingår inte i något av Svenska Kennelklubbens genetiska hälsoprogram. Det har inte funnits anledning att ansluta schipperken till något sådant, inte heller har rasklubben haft anledning att utfärda rekommendationer angående någon speciell sjukdom eller anomali.

Utifrån den enkät som under hösten/vintern skickades ut till schipperkeägarna kommer vi att arbeta vidare med schipperkens hälsostatus i samråd med Ringens uppfödare på uppfödarträffar m.m. Vår målsättning är också att kunna få ekonomi att bjuda in föreläsare om olika frågor.

Från och med 1 januari 2005 kommer de uppfödare som vill ha valphänvisning av Ringen att få förbinda sig att redovisa varje valpkull till Ringen på särskild blankett. Avelskommittén kommer sedan att sammanställa dessa uppgifter och redovisa på uppfödarträffar samt i tidningen Schipperke-Nytt.

### **Målsättning**

- Verka för att bibehålla schipperken som en frisk och sund ras med fortsatt god hälsa.
- Som ett bevis på förbättrad hälsostatus skall schipperke flyttas från gr 4 till gr 1 i Agrias premieindelning. Målet skall vara att schipperke skall ligga i lägsta rasgruppen hos Agria inom en period om 10 år.
- Kontinuerlig kartläggning av hälsotillståndet i rasen genom bl.a. enkätundersökningar och valpkullsredovisning

### **Funktion och mentalitet**

Schipperken är en liten vakt- och sällskapshund. Den har ett mångsidigt förflutet som gårdvar, rättfångare och gässvallare på landsbygden, som vakt- och råthund hos båtfolket och som vakt- och sällskapshund hos stadsbefolkningen.

Schipperken skall således kunna fungera som en liten vakthund, ”ett pålitligt tjuvlarm”, som tar sin uppgift att vakta på allvar. Den är alltid intresserad av vad som händer bakom stängda dörrar och uppmärksammar med gällt skall och rest ragg alla förändringar i sin omgivning. Den har också en uppgift som jagare av gnagare och andra skadedjur.

Schipperken skall vara en nyfiken hund som sjuder av vitalitet och den skall vara reserverad mot främlingar. Den är alert, rask, outtröttlig, ständigt sysselsatt med vad som händer runt omkring den. Den är också tillitsfull och mycket snäll mot barn.

De genetiska förutsättningarna är en viktig grund för hur väl en hund skall lyckas med att uppfylla de krav som ställs på den. Miljön, dvs de livsförutsättningar valpen ges under sin uppväxt och livstid, avgör sedan hur väl hundens förmåga tillvaratas.

Svenska Schipperke Ringen har beslutat att rekommendera schipperkeägare att låta mentalbeskriva sin hund hos Svenska Brukshundklubben för att få en utvärdering av mentaliteten hos dagens schipperke i Sverige. Hund som mentalbeskrivs skall vara minst tolv månader gammal. Önskvärt är att så många individer som möjligt i varje kull deltar. Förhoppningsvis ger mentalbeskrivningen förutsättning för en god uppföljning av hundarnas mentalitet. Genom att så många hundar som möjligt beskrivs kontinuerligt, kan mentala förändringar inom rasen uppmärksammas.

### **Målsättning**

- bibehålla den rastypiska mentaliteten
- öka intresset för ”mentalbeskrivning av hund”
- nå ett statistiskt underlag på 200 mentalbeskrivna hundar
- sammanställa protokoll från mentalbeskrivning av hund för schipperke
- ta fram en rasprofil för schipperke

## Exteriör

Helhetsintrycket av schipperke skall vara en liten, kvadratisk, robust hund med sund konstruktion.

Viktiga detaljer är

- välbalanserad kropp, kort, tämligen bred och kompakt, kvadratisk
- karaktäristisk päls som skall vara riklig, tät och rak med krage, man, krås och byxor, vilket gör rasens silhuett unik
- pigg, alert, vaken och nyfiken på allt som händer och sker omkring den
- tydlig könsprägel

## Målsättning

- att bibehålla en god funktionell exteriör
- öka intresset för utställningar och verka för att fler hundar exteriörbedöms
- samtliga avelsdjur bör exteriörbedömas åtminstone en gång
- regelbundna uppfödarträffar med genomgång av standarden vs dagens hundar
- anordna ”anatomy-dagar” och exteriördagar för att utbilda ringens medlemmar

## Reproduktion

Rasen har idag en generellt sett mycket god reproduktionsförmåga utan större problem, något som också bekräftas av uppgifterna från försäkringsbolagen. Få problem med genitalia. Parning, dräktighet, valpning och omhändertagande av valpar fungerar oftast bra.

## Målsättning

- värna om och helst förbättra rasens mycket goda reproduktionsförmåga genom utbildning av uppfödarna både vad gäller val av avelsdjur och kunskap om parning, dräktighet och valpning
- bekämpa kryptorchism
- ta fram rekommendationer beträffande avelsdjuren (ålder, exteriörbedömda etc.)
- inrapportering av födda valpkullar till avelskommittén
- bjuda in föreläsare till uppfödarträffar om valpning, parning etc.

## Sammanfattning

Valpkullsredovisning sammanställs vart femte år.

Effektiv avelsbas utvärderas vart femte år.

Hälsoenkät skickas ut och sammanställs vart tionde år.